

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.06.2002
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.07.2002
Avaldamismärke:	RT I 1996, 8, 165

Välja kuulutanud
Vabariigi President
29.01.1996 otsus nr 676

Erakorralise seisukorra seadus

Vastu võetud 10.01.1996

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse eesmärk

Käesolev seadus sätestab Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamiseks:

- 1) erakorralise seisukorra väljakuulutamise aluse, tingimused ja korra ning erakorralist seisukorda korraldavate organite pädevuse;
- 2) erakorralise seisukorra ajal rakendatavad abinõud ning isikute õigused, kohustused ja vastutuse erakorralise seisukorra ajal.

§ 2. Erakorralise seisukorra väljakuulutamise alus ja tingimused

(1) Erakorraline seisukord kuulutatakse välja Eesti Vabariigi põhiseaduse § 129 alusel Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu puhul.

(2) Erakorraline seisukord kuulutatakse välja tingimusel, et Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamine ei ole võimalik käesolevas seaduses sätestatud abinõusid rakendamata.

(3) Erakorralise seisukorra võib Riigikogu Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse ettepanekul oma koosseisu hääلteenamusega välja kuulutada kogu riigis, kuid mitte kauemaks kui kolmeks kuuks.

§ 3. Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht

Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht võib tuleneda:

- 1) Eesti põhiseadusliku korra vägivaldse kukutamise katsest;
- 2) terroristlikust tegevusest;
- 3) vägivaldse seotud kollektiivsest surveaktsioonist;
- 4) ulatuslikust vägivaldse seotud isikugruppide vahelisest konfliktist;
- 5) Eesti Vabariigi mõne paikkonna vägivaldsest isoleerimisest.

§ 4. Isikute õiguste ja vabaduste piiramine erakorralise seisukorra ajal

(1) Erakorralise seisukorra ajal võib riigi julgeoleku ja avaliku korra huvides piirata vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 130 käesoleva seaduse 3. peatükis sätestatud juhtudel ja korras isikute järgmisi õigusi ja vabadusi:

- 1) õigust vabale eneseteostusele;
- 2) õigust vabadusele ja isikupuutumatusel;
- 3) õigust vabalt valida tegevusala, elukohta või töökohta;
- 4) õigust vabalt tegutseda erakondades ja mõnda liiki mittetulundusühingutes;
- 5) õigust omandit vabalt vallata, kasutada ja käsutada;
- 6) õigust kodu puutumatusel;
- 7) õigust vabalt liikuda ja elukohta valida;
- 8) õigust lahkuda Eestist ja asuda Eestisse;
- 9) õigust posti, telegraafi, telefoni või muul üldkasutataval teel edastatavate sõnumite saladusele;
- 10) õigust vabalt saada üldiseks kasutamiseks levitatavat informatsiooni;

- 11) õigust tutvuda seaduses sätestatud korras riigiasutustes ja kohaliku omavalitsuse organites ning riigi ja kohaliku omavalitsuse arhiivides hoitavate andmetega;
- 12) õigust vabalt levitada ideid, arvamusi, veendumusi ja muud informatsiooni sõnas, trükis, pildis või muul viisil;
- 13) õigust ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada.

(2) Isiku õiguste ja vabaduste piiramisega ei tohi kaasneda:

- 1) piinamine, julm või väärikut alandav kohtlemine või seadusest mittetulenev karistus;
- 2) mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabaduse õiguse keelamine;
- 3) kelleltki meelevaldselt elu võtmine.

(3) Kuriteos süüdiolavana ei tohi kedagi käsitada enne, kui tema kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.

(4) Igäühel on õigus pöörduda oma õiguste ja vabaduste rikkumise korral kohtusse.

§ 5. Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel tekitatud materiaalse kahju hüvitamine

Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel tekitatud materiaalne kahju hüvitatakse seadusega sätestatud alustel ja korras.

§ 6. Õigusaktide kehtivus erakorralise seisukorra ajal

Erakorralise seisukorra ajal kehtivad seadused ja muud õigusaktid niivõrd, kui võrd käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

2. peatükk

ERAKORRALISE SEISUKORRA VÄLJAKUULUTAMINE

§ 7. Eesti põhiseaduslikku korda ähvardavast ohust teavitamine

Eesti põhiseaduslikku korda ähvardavast ohust teatatakse viivitamatult Vabariigi Presidendile, Vabariigi Valitsusele ja kaitseväge juhatajale riigiasutuste ning valla- ja linnavalitsuste poolt Vabariigi Valitsuse kehtestatud korras.

§ 8. Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni ülesanded

Vabariigi Valitsuse moodustatud kriisikomisjoni ülesanneteks abinõude rakendamisel seoses Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohuga on:

- 1) riikliku poliitika ja tegevuskavade väljatöötamine ohu prognoosimiseks, ennetamiseks ja kõrvaldamiseks;
- 2) teabe analüüsimine ning analüüsitulemuste esitamine peaministrile ohu prognoosimise, selle ennetamise ja kõrvaldamise kavandamise kohta;
- 3) arvamuse andmine Vabariigi Valitsusele ohueelse seisundi, tekkinud ohu iseloomu, ulatuse ja kõrvaldamise ning erakorralise seisukorra väljakuulutamise vajaduse kohta;
- 4) arvamuse andmine Vabariigi Valitsusele ja erakorralise seisukorra juhile abinõude rakendamise kohta erakorralise seisukorra ajal.

§ 9. Vabariigi Valitsuse istungi kokkukutsumine Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu puhul

Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu puhul Riigikogule erakorralise seisukorra väljakuulutamise ettepaneku tegemise otsustamiseks kutsub peaminister või tema äraolekul teda asendav minister viivitamatult kokku Vabariigi Valitsuse istungi, kus kuulatakse ära Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni arvamus erakorralise seisukorra väljakuulutamise vajaduse kohta.

§ 10. Riigikaitse Nõukogu istungi kokkukutsumine Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu puhul

(1) Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu puhul kutsub Vabariigi President vastavalt rahuaja riigikaitse seaduse (RT I 1995, 18, 240) §-dele 12 ja 13 riigikaitseliste küsimuste arutamiseks kokku Riigikaitse Nõukogu.

(2) Riigikogu esimees kutsub käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud Riigikaitse Nõukogu istungi kokku ajal, mil ta täidab Eesti Vabariigi põhiseaduse § 83 alusel Vabariigi Presidendi ülesandeid.

§ 11. Riigikaitse Nõukogu pädevus erakorralise seisukorra väljakuulutamisel ja erakorralise seisukorra ajal

Riigikaitse Nõukogu annab arvamusi ja teeb ettepanekuid Vabariigi Presidendile seoses erakorralise seisukorra väljakuulutamise ja erakorralise seisukorra ajal:

- 1) käesoleva seaduse §-des 12–15 loetletud küsimustes;
- 2) muude kohest lahendamist nõudvate tähtsamate riigikaitseliste küsimuste kohta seoses erakorralise seisukorraga.

§ 12. Pöördumine õigusvastase tegevuse lõpetamiseks

(1) Vabariigi President või Vabariigi Valitsus võib pöörduda enne Riigikogule erakorralise seisukorra väljakuulutamise ettepaneku tegemist isikute või nende gruppide poole, kelle tegevusest tuleneb Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht, nõudmisega lõpetada õigusvastane tegevus viivitamatult.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes tähendatud pöördumine avaldatakse massiteabevahendites. Pöördumise avaldavad üleriigilise levikuga massiteabevahendite valdajad muutmata kujul ja viivitamatult.

(3) Kui käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud isikud või nende grupid pärast pöördumise avaldamist massiteabevahendites viivitamatult ei lõpeta õigusvastast tegevust, teeb Vabariigi President või Vabariigi Valitsus Riigikogule ettepaneku kuulutada välja erakorraline seisukord.

§ 13. Erakorralise seisukorra väljakuulutamise ettepanek

(1) Vabariigi President või Vabariigi Valitsus esitab Riigikogule kirjaliku ettepaneku kuulutada vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 129 välja erakorraline seisukord kogu riigis, kuid mitte kauemaks kui kolmeks kuuks, näidates ära, millest tuleneb Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht.

(2) Kui Vabariigi President või Vabariigi Valitsus teeb ettepaneku kuulutada erakorraline seisukord välja Riigikogu istungjärkude vahelisel ajal, esitab Vabariigi President või Vabariigi Valitsus Riigikogu esimehele kirjaliku ettepaneku kutsuda Riigikogu erakorraline istungjärg kokku vähemalt kaheksa tunni jooksul, arvates ettepaneku tegemisest.

(3) Kui Vabariigi President või Vabariigi Valitsus teeb ettepaneku kuulutada erakorraline seisukord välja Riigikogu korralise istungjärgu ajal, esitab Vabariigi President või Vabariigi Valitsus Riigikogu esimehele kirjaliku ettepaneku kutsuda Riigikogu täiendav istung kokku viivitamatult.

§ 14. Erakorralise seisukorra väljakuulutamine Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse ettepanekul

(1) Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse kirjalikul ettepanekul kuulutab Riigikogu erakorralise seisukorra välja otsusega, milles sätestatakse:

- 1) erakorralise seisukorra väljakuulutamine kogu riigis vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse §-le 129;
- 2) erakorralise seisukorra väljakuulutamise põhjus;
- 3) erakorralise seisukorra kestus.

(2) Otsus erakorralise seisukorra väljakuulutamise kohta jõustub selle avaldamisega üleriigilise levikuga massiteabevahendites. Otsuse avaldavad massiteabevahendite valdajad muutmata kujul ja viivitamatult.

(3) Otsus avaldatakse Riigi Teatajas otsuse vastuvõtmisele järgneval esimesel tööpäeval.

§ 15. Kaitsejõudude kasutamine erakorralise seisukorra ajal

(1) Vabariigi President annab kas omal algatusel või Vabariigi Valitsuse ettepanekul oma otsusega kaitseväge juhatajale korralduse kaitsejõudude kasutamiseks erakorralise seisukorra ajal Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamiseks.

(2) Kaitsejõudusid kasutatakse erakorralise seisukorra ajal ilma sõjalise tegevuseta käesoleva paragrahvi 3., 4. ja 5. lõikes sätestatud juhtudel ja korras.

(3) Kaitsejõudude kasutamine erakorralise seisukorra ajal Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel seisneb:

- 1) Vabariigi Presidendi, seadusandliku ja täidesaatva riigivõimu, muude riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning riigile elutähtsate objektide vastu suunatud ründe relvastatud tõkestamises;
- 2) terroristliku tegevuse relvastatud tõkestamises;
- 3) vägivaldliga seotud kollektiivsest surveaktsioonist või vägivaldliga seotud ulatuslikust, isikugruppide vahelisest konfliktist tuleneva ebaseadusliku tegevuse relvastatud tõkestamises;
- 4) Eesti Vabariigi mõne paikkonna vägivaldse isoleerimisega seotud ebaseadusliku tegevuse relvastatud tõkestamises.

(4) Käesoleva paragrahvi 3. lõikes nimetatud ebaseadusliku tegevuse relvastatud tõkestamisel on kaitsejõududel lubatud kasutada erivahendeid ja tulirelvi politiseaduses (RT 1990, 10, 113; 1991, 10, 152; RT I 1993, 20, 355; 1994, 34, 533; 40, 654; 86/87, 1487; 1995, 62, 1056) kehtestatud tingimustel.

(5) Kaitsejõudude kasutamine kaitseväge juhataja juhtimisel erakorralise seisukorra ajal on lubatud ainult koostöös politsei ning Siseministeeriumi muude relvastatud üksustega erakorralise seisukorra juhi koordineerimisel.

§ 16. Erakorralise seisukorra lõppenuks lugemine sõjaseisukorra väljakuulutamisel

Sõjaseisukorra väljakuulutamisel loetakse erakorraline seisukord lõppenuks.

3. peatükk

ERAKORRALIST SEISUKORDA KORRALDAVATE ORGANITE PÄDEVUS, ERAKORRALISE SEISUKORRA AJAL RAKENDATAVAD ABINÕUD JA ISIKUTE KOHUSTUSED

§ 17. Vabariigi Valitsuse pädevus erakorralise seisukorra ajal

(1) Erakorralise seisukorra ajal võib Vabariigi Valitsus Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamiseks:

- 1) peatada riigi valitsusasutuse õigusakti ja kohaliku omavalitsuse organi õigustloova akti täitmise, teatades sellest viivitamatult õiguskantslerile;
- 2) kehtestada piirangud Eestisse sisse- ja väljasõitmisel;
- 3) kehtestada politseitunni – keelu kindlaksmääratud ajavahemikul viibida tänavatel ja muudes avalikes kohtades ilma selleks eraldi väljaantava läbipääsuloata ja isikut tõendava dokumendita;
- 4) kehtestada dokumentide liigid, mis on nõutavad tänavatel ja muudes avalikes kohtades viibimiseks ajal, kui nimetatud kohtades viibimine on keelatud ilma vastavate dokumentideta, ja vajadusel nende dokumentide vormid;
- 5) keelata streikide ja töösulgude korraldamise;
- 6) keelata koosolekute, demonstratsioonide ja pikettide korraldamise ning muud isikute kogunemised avalikes kohtades;
- 7) keelata massiteabevahendites teatud liiki informatsiooni edastamise;
- 8) peatada raadio- ja telesaadete edastamise ning ajakirjandusväljaannete väljaandmise;
- 9) kohustada massiteabevahendite valdajaid säilitama edastatud raadio- ja telesaadete salvestusi erakorralise seisukorra lõppemiseni;
- 10) esitada Riigikogule erakorralise seisukorra lisaelarve eelnõu;
- 11) piirata või keelata relvade, mürkainete ja alkohoolsete jookide müüki;
- 12) kehtestada toiduainete müügi erikorra;
- 13) kehtestada mootorikütuse müügi erikorra;
- 14) kehtestada piirangud sidevahendite kasutamisele;
- 15) kehtestada piirangud transpordivahendite liikumisele;
- 16) keelata valitsusasutustel ja kohaliku omavalitsuse organitel teatud liiki informatsiooni andmise;
- 17) esitada massiteabevahendite valdajatele erakorralise seisukorraga seotud teateid kohustuslikuks avaldamiseks massiteabevahendites.

(2) Vabariigi Valitsus võib tühistada erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülemade korraldusi.

(3) Kaitseväge kasutamise ja muude erakorralise seisukorraga seotud küsimuste arutamisest Vabariigi Valitsuse istungil võtavad sõnaõigusega osa:

- 1) Riigikogu esimees, tema äraolekul aseesimees;
- 2) Vabariigi Presidendi volitatud esindaja;
- 3) kaitseväge juhataja või tema volitatud esindaja.

(4) Vabariigi Valitsuse erakorralist seisukorda korraldav õigusakt jõustub selle avaldamisega üleriigilise levikuga massiteabevahendites. Nimetatud õigusakti avaldavad massiteabevahendite valdajad muutmata kujul ja viivitamatult, kui õigusaktis eneses ei sätestata teist tähtaega või korda.

(5) Vabariigi Valitsuse erakorralist seisukorda korraldav õigusakt avaldatakse Riigi Teatajas õigusakti vastuvõtmisele järgneval esimesel tööpäeval, kui õigusaktis eneses ei sätestata teist tähtaega või korda.

§ 18. Erakorralise seisukorra juht

(1) Erakorralise seisukorra juht on peaminister, tema äraolekul teda asendav minister.

(2) Erakorralise seisukorra juht võib erakorralise seisukorra ajal Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamiseks:

- 1) anda sisekaitseülemale ja valitsusasutuste ning kohaliku omavalitsuse organite juhtidele erakorralisest seisukorrast tingitud tegevust puudutavaid korraldusi;
- 2) peatada täidesaatva riigivõimu asutuse ametniku teenistussuhte, kui on alust arvata, et ta oma tegevusega ohustab Eesti põhiseaduslikku korda, kuni erakorralise seisukorra lõppemiseni, teatades sellest Vabariigi Valitsusele;
- 3) peatada valla- ja linnavalitsuse ametniku teenistussuhte, kui on alust arvata, et ta oma tegevusega ohustab Eesti põhiseaduslikku korda, kuni erakorralise seisukorra lõppemiseni, teatades sellest vastavale valla- või linnavolikogule;

- 4) üle viia täidesaatva riigivõimu asutuse või valla- või linnavalitsuse ametniku teisele ametikohale või teise paikkonda kuni erakorralise seisukorra lõppemiseni ja anda talle ametiväliseid ülesandeid ilma ametniku nõusolekuta;
- 5) piirata liikumisvabadust Eesti territooriumil või selle osal;
- 6) esitada massiteabevahendite valdajatele erakorralise seisukorraga seotud teateid kohustuslikuks avaldamiseks massiteabevahendites;
- 7) anda muid korraldusi Vabariigi Valitsuse volitusel.

(3) Erakorralise seisukorra juht võib tühistada sisekaitseülevõtte korraldusi.

(4) Erakorralise seisukorra juht koordineerib kaitsejõudude kasutamist kaitseväge juhataja juhtimisel Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel ning riigi sisemise julgeoleku tagamisel vastavalt käesoleva seaduse § 15 5. lõikele.

(5) Erakorralise seisukorra juht annab oma tegevusest aru Riigikogule ja Vabariigi Valitsusele.

(6) Riigikogu istungist, kus kuulatakse ära erakorralise seisukorra juhi aruanne, võtavad osa Vabariigi President ning kaitseväge juhataja või nende volitatud esindajad.

(7) Kui erakorraline seisukord kuulutatakse välja eriolukorra ajal, allub eriolukorra juht erakorralise seisukorra juhile.

(8) Erakorralise seisukorra juht annab korraldusi.

§ 19. Mittetulundusühingute ja nende liitude, sealhulgas erakondade ning töötajate ja tööandjate ühingute tegevuse peatamine erakorralise seisukorra ajal

(1) Erakorralise seisukorra juht võib esitada Riigikohtule taotluse mittetulundusühingute ja nende liitude, sealhulgas erakondade ning töötajate ja tööandjate ühingute tegevuse peatamiseks erakorralise seisukorra lõppemiseni, põhjendades seda ühingu või selle liidu või erakonna Eesti põhiseaduslikku korda ohustava tegevusega.

(2) Riigikohus vaatab käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud taotluse läbi kolme päeva jooksul, arvates taotluse saabumisest.

(3) Riigikohus otsustab käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud ühingu või selle liidu või erakonna tegevuse peatamise erakorralise seisukorra lõppemiseni või jätab erakorralise seisukorra juhi taotluse rahuldamata.

§ 20. Sisekaitseülem

(1) Sisekaitseülem on siseminister, tema äraolekul teda asendav minister.

(2) Sisekaitseülem allub erakorralise seisukorra juhile ning juhhib vahetult Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamist.

(3) Sisekaitseülem võib erakorralise seisukorra ajal Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamiseks:

- 1) rakendada piiranguid transpordivahendite liikumisele;
- 2) rakendada isikute suhtes, kes viibivad politseitunni ajal tänavatel või muudes avalikes kohtades, dokumentide kontrolli;
- 3) rakendada isikute suhtes, kes viibivad tänavatel või muudes avalikes kohtades ilma läbipääsuloata ja isikut tõendava dokumendita, kui see on nõutav, isikute ja asjade läbivaatust;
- 4) rakendada isikute suhtes, kes rikuvad avalikku korda ning kes ei ole vastava paikkonna elanikud, saatmist paikkonda, mille elanikud nad on;
- 5) rakendada nende isikute läbivaatust, kelle kohta on andmeid, et nende valduses on ilma vastava loata relvad või lõhkeained, samuti nimetatud isikute asjade, töö- ja eluruumide ning transpordivahendite läbivaatust;
- 6) rakendada piiranguid nende isikute õigusele posti, telegraafi või muul üldkasutataval teel edastatavate sõnumite saladusele, kelle suhtes on alust arvata, et nad oma tegevusega ohustavad Eesti põhiseaduslikku korda;
- 7) rakendada isikutelt relvade ning mürk- ja lõhkeainete äravõtmist erakorralise seisukorra ajaks;
- 8) rakendada käesoleva seaduse § 17 1. lõike punktides 7–9 loetletud piiranguid massiteabevahendite valdajate suhtes;
- 9) võtta kaitse alla riigile elutähtsad objektid;
- 10) esitada massiteabevahendite valdajatele erakorralise seisukorraga seotud teateid kohustuslikuks avaldamiseks.

(4) Sisekaitseülem tagab:

- 1) käesoleva seaduse § 19 3. lõikes nimetatud Riigikohtu otsuse täitmise;
- 2) Vabariigi Valitsuse erakorralist seisukorda korraldavate õigusaktide täitmise.

(5) Sisekaitseülem teeb koostööd valitsusasutuste ja kohaliku omavalitsuse organite juhtidega Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel.

(6) Sisekaitseülem teeb koostööd kaitseväge juhatajaga kaitsejõudude kasutamisel Eesti põhiseaduslikku korda ähvardava ohu kõrvaldamisel vastavalt käesoleva seaduse § 15 5. lõikele ja § 18 4. lõikele.

(7) Sisekaitseülem annab oma tegevusest aru Vabariigi Valitsusele ja erakorralise seisukorra juhile.

(8) Sisekaitseülem annab korraldusi.

§ 21. Erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülema korralduste jõustumine

(1) Erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülema korraldused jõustuvad, kui korralduses eneses ei sätestata teist tähtaega või korda:

- 1) korralduse avaldamisega Riigi Teatajas;
- 2) korralduse avaldamisega üleriigilise levikuga massiteabevahendites, kui korraldus avaldatakse massiteabevahendites enne avaldamist Riigi Teatajas;
- 3) korralduse teatavaks tegemisega selle vahetule täitjale.

(2) Erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülema korraldused avaldavad massiteabevahendite valdajad massiteabevahendites muutmata kujul ja viivitamatult, kui korralduses eneses ei sätestata teist tähtaega ja korda.

§ 22. Ametniku teenistussuhte peatamise vaidlustamine kohtus

Ametnikul, kelle teenistussuhe on peatatud käesoleva seaduse § 18 2. lõike punktide 2 ja 3 alusel, on õigus teenistussuhte peatamine vaidlustada kohtus.

§ 23. Ametnikule palga säilitamine teenistussuhte peatamise või teisele ametikohale üleviimise ajaks

Käesoleva seaduse § 18 2. lõike punktides 2, 3 ja 4 tähendatud ametnikele säilitatakse teenistussuhte peatamise või teisele ametikohale üleviimise ajaks nende senise ametikoha palk.

§ 24. Ametniku teisele ametikohale üleviimise tingimused

(1) Käesoleva seaduse § 18 2. lõike punkti 4 kohaselt ametniku üleviimisel teisele ametikohale kohaldatakse Eesti Vabariigi töölepingu seaduse (RT 1992, 15/16, 241; 1993, 10, 150; RT I 1993, 26, 441; 1995, 14, 170; 16, 228; 1996, 3, 57) § 67 3. ja 4. lõikes sätestatud tingimusi.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõiget kohaldatakse ka neile töötajate kategooriatele, kellele Eesti Vabariigi töölepingu seadus ei laiene.

§ 25. Linnapea ja vallavanema kohustused erakorralise seisukorra ajal

Linnapea või vallavanem on kohustatud erakorralise seisukorra ajal täitma erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülema korraldusi.

§ 26. Massiteabevahendite valdajate kohustused erakorralise seisukorra ajal

Üleriigilise levikuga massiteabevahendite valdajad on kohustatud avaldama Riigikogu, Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse, erakorralise seisukorra juhi ja sisekaitseülema esitatud erakorralist seisukorda korraldavad õigusaktid muutmata kujul ja viivitamatult, kui nimetatud õigusaktides enestes ei sätestata teist tähtaega või korda.

4. peatükk **KRIMINAAL- JA HALDUSÕIGUSERIKKUMISTE** **ASJADE MENETLUSE ERISUSED** **ERAKORRALISE SEISUKORRA AJAL**

§ 27. Kriminaal- ja haldusõiguserikkumiste asjade menetlus

Kriminaal- ja haldusõiguserikkumiste asjade menetlus erakorralise seisukorra ajal toimub erakorralise seisukorra väljakuulutamise ajal kehtinud menetluskorda järgides, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

§ 28. Kaitsja osavõtu piiramine

Kaitsja osavõtt erakorralise seisukorra ajal toimepandud kuritegude menetlemisel on lubatud, alates süüdistuse esitamisest. Kaitsja osavõttu piiratakse erakorralise seisukorra lõppemiseni.

§ 29. Kuriteos kahtlustatava kinnipidamine

(1) Erakorralise seisukorra ajal võib kuriteos kahtlustatavat kinni pidada kuni süüdistuse esitamiseni ja tõkendi kohaldamiseni, kuid mitte üle 15 ööpäeva.

(2) Kahtlustatava kinnipidamise kohta erakorralise seisukorra ajal koostab uurija või juurdleja määruse ning teatab sellest 48 tunni jooksul prokurörile. Määruse sisu tehakse kahtlustatavale teatavaks allkirja vastu.

(3) Kahtlustatav kuulatakse erakorralise seisukorra ajal üle kolme ööpäeva jooksul, alates kinnipidamise ajast.

§ 30. Kriminaal- ja haldusõiguserikkumiste asjade läbivaatamise territoriaalse kohtualluvuse muutmine

Erakorralise seisukorra ajal on Riigikohtu esimehel õigus muuta kriminaal- ja haldusõiguserikkumiste asjade läbivaatamise territoriaalset kohtualluvust.

§ 31. Kriminaalasja arutamise tähtaeg

Erakorralise seisukorra ajal määratakse kriminaalasi arutamisele 10 päeva jooksul, arvates selle kohtusse saabumise päevast, ning kohtuotsus kuulutatakse välja hiljemalt järgmisel päeval pärast otsuse langetamist.

5. peatükk

VASTUTUS ERAKORRALISE SEISUKORRA AJAL

§ 32. Vastutuse liigid

(1) Isikute suhtes, kelle tegevusest tuleneb käesoleva seaduse § 3 tähendatud Eesti põhiseaduslikku korda ähvardav oht, kohaldatakse erakorralise seisukorra ajal vastavalt asjaoludele kriminaal-, haldus-, tsiviil- või distsiplinaarvastutust.

(2) Lisaks haldusõiguserikkumiste seadustikus (RT 1992, 29, 396; RT I 1995, 76–78, 1345; 83, 1441; 1996, 3, 56 ja 57) sätestatud haldusvastutusele kehtestatakse erakorralise seisukorra ajal füüsilise isiku haldusvastutus vastavalt käesoleva seaduse §-dele 33, 34 ja 35.

§ 33. Erakorralist seisukorda korraldava õigusakti eiramine

Erakorralist seisukorda korraldava õigusakti eiramise eest erakorralise seisukorra ajal isiku poolt, kellele see õigusakt oli täitmiseks kohustuslik, välja arvatud käesoleva seaduse paragrahvis 35 sätestatud õiguserikkumine, määratakse rahaträhv 50 kuni 700 päevapalga ulatuses või haldusarest kuni 90 ööpäeva.

§ 34. Ametiisiku tegevuse takistamine erakorralise seisukorra ajal

Ametiisiku tegevuse takistamise eest erakorralise seisukorra ajal, kui see tegevus oli seotud abinõude rakendamisega erakorralise seisukorra põhjustanud ohu kõrvaldamisel, määratakse rahaträhv 50 kuni 400 päevapalga ulatuses või haldusarest kuni 90 ööpäeva.

§ 35. Politseitunni ajal tänaval või muus avalikus kohas nõutavate dokumentideta viibimine

(1) Isiku viibimise eest politseitunni ajal tänaval või muus avalikus kohas ilma läbipääsuloa ja isikut tõendava dokumendita määratakse rahaträhv 20 kuni 100 päevapalga ulatuses või haldusarest kuni 90 ööpäeva.

(2) Isiku viibimise eest politseitunni ajal tänaval või muus avalikus kohas ilma läbipääsuloata määratakse rahaträhv 5 kuni 50 päevapalga ulatuses või haldusarest kuni 60 ööpäeva.

§ 36. Halduskinnipidamise kestus

Käesoleva seaduse §-des 33, 34 ja 35 sätestatud õiguserikkumise asjades võib isikut kinni pidada kuni haldusõiguserikkumise asja arutamiseni.

§ 37. Haldusõiguserikkumise asja arutamine ja protokoll koostamine

(1) Käesoleva seaduse §-de 33 ja 34 järgi on haldusõiguserikkumise protokoll koostamise õigus politseiametnikul ja piirivalveametnikul. Rahaträhvi ja haldusaresti määramise õigus on halduskohtunikul.

(2) Käesoleva seaduse § 35 järgi on haldusõiguserikkumise protokoll koostamise ja rahaträhvi määramise õigus politseiametnikul. Rahaträhvi ja haldusaresti määramise õigus on halduskohtunikul.

§ 38. Haldusõiguserikkumise asja arutamise tähtaeg

Käesoleva seaduse §-des 33, 34 ja 35 sätestatud õiguserikkumisi arutavad ametiisikud ja halduskohtunikud kolme ööpäeva jooksul õiguserikkumise toimepanemisest.

§ 39. Menetlus haldusõiguserikkumiste asjades

Menetlus käesoleva seaduse §-des 33, 34 ja 35 sätestatud haldusõiguserikkumiste asjades toimub haldusõiguserikkumiste seadustikus kehtestatud korras, kui käesolevas seaduses ei sätestata teisiti.

6. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 40. Järelevalve erakorralist seisukorda korraldavate õigustloovate aktide seaduslikkuse üle

(1) Järelevalvet erakorralise seisukorra ajal vastuvõetud erakorralist seisukorda korraldavate õigustloovate aktide põhiseadusele ja seadustele vastavuse üle teostab õiguskantsler.

(2) Kui õiguskantsler leiab, et erakorralise seisukorra ajal vastuvõetud erakorralist seisukorda korraldav õigustloov akt või selle säte seab ohtu füüsiliste isikute elu või tervise või rikub rahvusvahelise praktika järgi jõustunud või Riigikogu poolt ratifitseeritud välislepingut, teeb õiguskantsler akti vastu võtnud organile ettepaneku peatada selle toime kuni põhiseaduse või seadusega kooskõlla viimiseni.

(3) Õigustloova akti vastu võtnud organ peatab akti või selle sätte toime viivitamatult pärast käesoleva paragrahvi 2. lõikes tähendatud ettepaneku saamist.

(4) Kui õiguskantsler leiab, et erakorralise seisukorra ajal vastuvõetud erakorralist seisukorda korraldav õigustloov akt on põhiseaduse või seadusega vastuolus, teeb ta akti vastu võtnud organile ettepaneku viia see viivitamatult kooskõlla põhiseaduse või seadusega.

(5) Kui akt ei ole määratud tähtjaks põhiseaduse või seadusega kooskõlla viidud, teeb õiguskantsler viivitamatult Riigikohtule ettepaneku tunnistada see akt kehtetuks.

(6) Riigikohus arutab vaidlustatud õigustloova akti vastavust põhiseadusele ja seadusele viivitamatult.

§ 41. Õigusaktide kehtivuse lõppemine

Õigusaktid, mis on kehtestatud erakorralise seisukorra ajal vastavalt käesoleva seaduse §-dele 17, 18 ja 20, kaotavad kehtivuse üheaegselt erakorralise seisukorra lõppemisega ilma sellest eraldi teatamata.

§ 42. Halduskaristuse ajaline kehtivus

(1) Erakorralise seisukorra lõppemisel väheneb käesoleva seaduse §-de 33, 34 ja 35 järgi äraandmata haldusarest haldusõiguserikkumiste seadustikus sätestatud haldusaresti maksimaalpiirini.

(2) Erakorralise seisukorra lõppemise ajaks käesoleva seaduse §-de 33, 34 ja 35 järgi nõutakse tasumata rahatrahv sisse suuruses, mis ei ületa haldusõiguserikkumiste seadustikus sätestatud rahatrahvi maksimaalmäära.

Riigikogu esimees Toomas SAVI